Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
20.9.2021

Erityisasiantuntija Suvi Pato-Oja, poliisiosasto
Lainsäädäntöneuvos Anne Ihanus, rajavartio-osasto
Erityisasiantuntija Anu Polojärvi, maahanmuutto-osasto

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

HE 35/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevia asetuksia täydentäväksi lainsäädännöksi

Esityksen tausta ja tavoitteet

Schengenin tietojärjestelmä perustettiin vuonna 1995 sisärajatarkastusten poistuttua Schengen-alueella. Nykyinen järjestelmä (SIS II) hyväksyttiin vuonna 2006 ja se tuli käyttöön vuonna 2013. Schengenin tietojärjestelmä on EU:n laajimmin käytetty tietojärjestelmä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen turvaamisessa. Vuonna 2019 järjestelmää käytettiin yli 6,6 miljardia kertaa ja järjestelmä antoi 283 713 osumaa jossain toisessa maassa tehdystä kuulutuksesta. Vuoden 2019 päättyessä järjestelmässä oli noin 91 miljoonaa kuulutusta.

Euroopan neuvoston ja parlamentin asetukset Schengenin tietojärjestelmän (SIS) käytöstä (*SIS-asetukset*) tulivat voimaan joulukuussa 2018. Asetuksilla perustettava SIS-järjestelmä korvaa kumottavan Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjan mukaisen SIS II -järjestelmän. SIS-järjestelmän oikeusperustan muodostavat jatkossa poliisiyhteistyötä koskeva asetus (EU) 2018/1862 (*SIS-poliisiyhteistyöasetus*) ja rajatarkastuksia koskeva asetus (EU) 2018/1861 (*SIS-rajatarkastus-asetus*), joita täydentää kolmansien maiden kansalaisten palauttamista koskeva asetus (EU) 2018/1860 (*SIS-palauttamisasetus*). Uusien asetusten tavoitteena on tehostaa terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjuntaa, varmistaa turvallisuuden korkea taso kaikkialla EU:ssa sekä edistää muuttoliikkeen hallintaa.

EU-asetukset ovat suoraan sovellettavaa oikeutta. Kansalliseen lainsäädäntöön on kuitenkin arvioitu tarpeelliseksi ehdottaa asetuksia täydentävää sääntelyä muun muassa henkilötietojen luovuttamisesta sekä SIS-järjestelmän toimintaan ja ylläpitoon liittyvien vastuiden jakautumisesta Suomessa. Muutoksia esitetään henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettuun lakiin (616/2019, *poliisin henkilötietolaki*), henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettuun lakiin (639/2019, *Rajavartiolaitoksen henkilötietolaki*) sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annettuun lakiin (650/2019, *Tullin henkilötietolaki*). Muita viranomaisia koskevaan lainsäädäntöön ei ole arvioitu tarvittavan muutoksia.

SIS-asetusten edellyttämien säädösmuutosten lisäksi poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilötietolakeihin ehdotetaan myös eräitä muita kansainväliseen tiedonvaihtoon liittyvien säännösten muutoksia, joiden tavoitteena on nykyisen sääntelyn yhdenmukaistaminen ja täsmentäminen. Poliisin henkilötietolaissa säädettäisiin tietojen saannista eräistä eurooppalaisista tietojärjestelmistä

lainvalvontatarkoituksessa eli terrorismirikosten ja vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Lisäksi poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilötietolaeissa säädettäisiin yhdenmukaisesti henkilötietojen luovuttamisesta eurooppalaisiin tietojärjestelmiin.

Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevat asetukset

Suuri osa SIS-poliisiyhteistyöasetuksen ja SIS-rajatarkastusasetuksen säännöksistä vastaa aiempaa Schengenin tietojärjestelmän (SIS II) säädöspohjaa. SIS-järjestelmään tallennetaan jatkossakin nykyistä vastaavasti muun muassa etsintäkuulutuksia pidätyksiä ja oikeudenkäyntejä varten, kuulutuksia kadonneista ihmisistä ja tietoja muiden kuin EU-kansalaisten maahantulo- ja oleskelukielloista. Asetuksilla kuitenkin myös lisätään uusia kuulutusluokkia, laajennetaan käsiteltävissä olevia henkilötietoryhmiä ja pidennetään tietojen tallentamisaikoja. Kolmansien maiden kansalaisten maahantulokieltoa koskevien kuulutusten tallentaminen SIS-järjestelmään tulee pakolliseksi. Uusien asetusten mukaiseen järjestelmään tallennetaan lisäksi esimerkiksi kuulutuksia, joilla rikoksista epäiltyjä tai etsintäkuulutettuja henkilöitä pyritään tunnistamaan biometrisen tunnistuksen avulla sekä tiedustelutarkastuksia varten tallennettavia kuulutuksia, joiden tarkoituksena on pysäyttää tarkastuksen kohteena oleva henkilö ja hankkia häneltä tietoja kysymällä kuulutuksen yhteyteen tallennettuja kysymyksiä. Tiedustelutarkastus ei saisi merkitä henkilön etsintää eikä kiinniottamista.

Järjestelmään on jatkossa mahdollista tallentaa myös ennaltaehkäiseviä kuulutuksia lapsista, joita uhkaa väkivalta tai pakkoavioliitto tai jotka ovat vaarassa joutua lapsikaappauksen uhriksi ja ennaltaehkäiseviä kuulutuksia muista haavoittuvassa asemassa olevista henkilöistä, joita on suojelun vuoksi estettävä matkustamasta. Asetuksilla lisätään myös kohteita, joista kuulutus voidaan tehdä (muun muassa väärennetyt asiakirjat ja tunnistettavissa olevat arvoesineet sekä tietotekniset laitteistot).

Erityisesti rajavalvontamenettelyjen johdonmukaisuuden varmistamiseksi asetuksiin sisältyy mahdollisuus käyttää kasvokuvia henkilöiden tunnistamisessa laillisilla rajanylityspaikoilla. Asetuksissa mahdollistetaan myös kadonneiden henkilöiden DNA-tunnisteen käyttö, joka helpottaa tunnistamista tapauksissa, joissa sormenjälkitietoja, valokuvia tai kasvokuvia ei ole saatavilla.

Järjestelmään tallennetaan jatkossa myös kuulutukset kolmansien maiden kansalaisten palauttamispäätöksistä. SIS-palauttamisasetuksessa velvoitetaan kansalliset viranomaiset tekemään kuulutukset heti palauttamispäätöksen tekemisen jälkeen.

Uusilla asetuksilla on myös laajennettu SIS-järjestelmän käyttöoikeuksia. Europolilla on jatkossa pääsy kaikkiin SIS-järjestelmän tietoluokkiin ja eräiden Euroopan raja- ja merivartioston ryhmien jäsenillä on pääsy järjestelmään omien toimivaltuuksiensa puitteissa. Lisäksi jäsenmaiden on ilmoitettava Europolille kaikista sellaisia henkilöitä koskevista kuulutuksista, joita etsitään terrorismirikoksen vuoksi.

Uudet kuulutusluokat ja järjestelmän tietosisällön laajentaminen lisäävät henkilötietojen käsittelyä ja vaikuttavat käsittelyn kohteena olevien henkilöiden yksityisyyden suojaan. Toisaalta SIS-asetusten sääntelyä on samalla tarkistettu niin, että se vastaa EU:n uutta tietosuojalainsäädäntöä. Tietosuojasääntöjä on vahvistettu esimerkiksi lisäämällä tietosuojaviranomaisten valvontaa.

Schengenin tietojärjestelmää ja SIS-asetuksilla järjestelmän käyttöön tehtäviä muutoksia on havainnollistettu seuraavassa Euroopan parlamentin julkaisemassa kuvassa[1]:

[1] https://www.europarl.europa.eu/news/fi/headlines/security/20181011STO15882/parannuksia-schengen-tietojarjestelmaan

MITÄ SIS SISÄLTÄÄ?*
KUULUTUKSET
✓ Tilanne nyt
+ Uutta
✓ Muiden kuin EU-kansalaisten maahantulo- ja oleskelukiellot
✓ Etsintäkuulutukset pidätystä varten
✓ Kadonneet ihmiset
✓ Etsintäkuulutukset oikeudenkäyntiä varten
✓ Kuulutukset salaista tarkkailua tai erityistarkastuksia varten
✓ Esineiden takavarikointi tai todisteena käyttäminen
+ Muiden kuin EU-kansalaisten palautuspäätökset
+ Etsintäkuulutukset tunnistamattomista rikollisista ja terroristeista
+ Ennaltaehkäisevät kuulutukset lapsista ja aikuisista, joita uhkaa sieppaus
+ Kuulutukset tiedustelua varten
MILLAISTA TIETOA JAETAAN
✓ Tietoa kuulutettujen ihmisten ja esineiden tunnistamiseksi, ml. mahdollisuuksien mukaan valokuva ja sormenjäljet
✓ Kuulutusten väliset yhteydet (esimerkiksi etsintäkuulutetun henkilön ja ajoneuvon välillä)
+ Biometrisen tunnistuksen käyttö, mukaanlukien sormenjäljet, kämmenenjäljet ja kasvojentunnistus
+ Kadonneiden henkilöiden DNA-profiili, mikäli valokuvaa, kasvojentunnistusta tai sormenjälkiä ei ole käytettävissä
VIRANOMAISET JOTKA VOIVAT KÄYTTÄÄ JÄRJESTELMÄÄ
✓ Kansalliset rajavalvontaviranomaiset
✓ Poliisi
✓ Tulli
✓ Oikeuslaitos
✓ Viisumi- ja maahanmuuttoviranomaiset
✓ Ajoneuvojen rekisteröinnistä vastaavat viranomaiset
✓ Europol ja Eurojust
+ Laivojen ja lentokoneiden rekisteröinnistä vastaavat viranomaiset
+ Europol saa pääsyn kaikkiin kuulutusluokkiin
+ Euroopan raja- ja rannikkovartioston asetusten piirissä toimivat viranomaiset saavat pääsyn niihin kuulutusluokkiin, jotka liittyvät niiden mandaattiin
* SIS = Schengen-tietojärjestelmä
Lähteet: Euroopan parlamentti, Euroopan komissio
europarl.eu

Kansalliseen sääntelyyn ehdotetut muutokset

Esityksessä ehdotetaan muutoksia poliisin henkilötietolakiin, Rajavartiolaitoksen henkilötietolakiin ja Tullin henkilötietolakiin. Näiden lakien Schengenin tietojärjestelmää koskevat säännökset muutettaisiin vastaamaan uusia SIS-asetuksia. Poliisin henkilötietolakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi Eurodac-järjestelmään ja viisumitietojärjestelmään (VIS) lainvalvontatarkoituksessa tehtäviä hakuja koskevat täydentävät säännökset. Poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilötietolaeissa säädettäisiin myös tietojen luovuttamisesta Eurodac-järjestelmään ja viisumitietojärjestelmään vastaavasti kuin tietojen luovuttamisesta SIS-järjestelmään.

N.SIS-toimiston ja SIRENE-toimiston nimeäminen

SIS-poliisiyhteistyöasetuksessa ja SIS-rajatarkastusasetuksessa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta nimetä N.SIS-toimisto eli viranomainen, jolla on keskitetty vastuu kyseisen valtion N.SIS-järjestelmästä (*Schengenin tietojärjestelmän kansallinen järjestelmä*). Suomessa N.SIS-toimistona toimisi Poliisihallitus, joka on jo voimassa olevassa poliisin henkilötietolain 60 §:ssä nimetty Schengenin tietojärjestelmän kansallisen järjestelmän rekisterinpitäjäksi.

Asetuksissa säädetään lisäksi jäsenvaltioiden velvollisuudesta nimetä SIRENE-toimisto. SIRENE-toimisto on kansallinen viranomainen, joka toimii jäsenvaltion keskitettynä yhteyspisteenä, vastaa kuulutuksia koskevien lisätietojen vaihdosta ja helpottaa edellytettyjen toimien toteuttamista sen jälkeen, kun kuulutettu henkilö tai esine on löydetty osuman ansiosta. SIRENE-toimistoksi nimettäisiin 27 §:ssä voimassa olevaa poliisin henkilötietolakia vastaavasti keskusrikospoliisi.

Asetukset eivät suoraan edellytä N.SIS-toimiston ja SIRENE-toimiston nimeämistä lain tasolla. N.SIS-toimiston ja SIRENE-toimiston nimeäminen poliisin henkilötietolaissa on kuitenkin arvioitu tarkoituksenmukaiseksi, jotta järjestelmän ylläpitoon liittyvät vastuut ilmenevät selkeästi kansallisesta lainsäädännöstä.

Toimivaltaisten viranomaisten oikeus saada pääsy Schengenin tietojärjestelmään

Voimassa olevassa poliisin henkilötietolain 26 §:ssä säädetään poliisin oikeudesta luovuttaa Schengenin tietojärjestelmän tietoja toimivaltaisille Schengen-viranomaisille. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskisi toimivaltaisten kansallisten viranomaisten oikeutta saada pääsy Schengenin tietojärjestelmään. Pykälässä lueteltaisiin ne kansalliset viranomaiset, joilla on oikeus saada henkilötietoja SIS-järjestelmästä toimivaltuuksiensa rajoissa. Näihin viranomaisiin lisättäisiin nykyisessä poliisin henkilötietolaissa määriteltyjen toimivaltaisten Schengen-viranomaisten lisäksi suojelupoliisi, jonka oikeudesta saada Poliisihallituksen rekisterinpidossa olevia henkilötietoja säädetään myös muilta osin poliisin henkilötietolaissa. Lisäksi viranomaisten luetteloon lisättäisiin Hätäkeskuslaitos, jolla on myös voimassa olevan hätäkeskustoiminnasta annetun lain (692/2010) nojalla oikeus saada tietoja Schengenin tietojärjestelmän kansallisesta järjestelmästä.

Henkilötietojen luovuttaminen Euroopan unionin yhteisiin tietojärjestelmiin

Esityksessä on arvioitu, että viranomaisten toimivalta henkilötietojen luovuttamiseen seuraa suoraan SIS-asetuksista ja viranomaisten kansallisen lain mukaisesta toimivallasta. Tietojen luovuttamisesta eurooppalaisiin tietojärjestelmiin olisi kuitenkin jatkossakin tarpeen säätää kansallisesti julkisuuslain ja henkilötietojen käsittelyä koskevalle lainsäädännölle asetettujen vaatimusten huomioimiseksi.

Voimassa olevassa poliisin henkilötietolain 27 §:ssä, Rajavartiolaitoksen henkilötietolain 37 §:ssä ja Tullin henkilötietolain 24 §:ssä säädetään henkilötietojen luovuttamisesta Schengenin tietojärjestelmään. SIS-asetukset edellyttäisivät luovutussääntelyyn ainoastaan teknisluonteisia muutoksia, jotka seuraavat tarpeesta korjata viittaukset kumottavaan Schengenin tietojärjestelmän säädöspohjaan. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin sääntelyn selkeyteen ja yhdenmukaistamiseen liittyvistä syistä, että myös tietojen luovuttamisesta Eurodac-järjestelmään ja viisumitietojärjestelmään säädettäisiin samassa lainkohdassa.

SIS-asetuksissa on lisätty biometristen tietojen käyttöä henkilöiden tunnistamiseksi. Biometristen tunnisteiden tallentaminen SIS-järjestelmään on myös kansallista sääntelyä valmisteltaessa arvioitu kuulutusten toiminnan tehokkuuden kannalta keskeiseksi. Suomessa erityisesti biometristen tietojen

luovuttamista rajoittavat kuitenkin kansallisessa lainsäädännössä tietojen sallituille käsittelytarkoituksille asetetut edellytykset. Tietojen luovuttamisessa olisi esityksen mukaan jatkossakin noudatettava kansallisessa lainsäädännössä tietojen käsittelylle asetettuja rajoituksia. Esityksessä ei siten ehdoteta esimerkiksi ulkomaalaislain nojalla poliisin tai Maahanmuuttoviraston rekistereihin kerättyjen biometristen tietojen käyttämistä SIS-kuulutuksissa.

Tietojen saanti eräistä eurooppalaisista tietojärjestelmistä terrorismirikosten ja vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi

Voimassa olevassa poliisin henkilötietolain 18 §:ssä säädetään poliisin oikeudesta saada tietoja Euroopan unionin viisumitietojärjestelmästä. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että se koskisi viisumitietojärjestelmän lisäksi myös tietojen saantia Eurodac-järjestelmästä. Samalla säännökset rajattaisiin koskemaan tietojen saantia terrorismirikosten ja vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Säännöstä ei kytkettäisi vain poliisin oikeuteen saada tietoja, koska myös muut kansalliset lainvalvontaviranomaiset pyytävät lainvalvontatarkoituksessa haettavia tietoja säännöksessä nimettävien yhteyspisteiden kautta. Viisumitietojärjestelmään lainvalvontatarkoituksessa tehtävien hakujen keskusyhteyspisteet sijoittuisivat keskusrikospoliisiin, suojelupoliisiin ja Tulliin. Eurodac-järjestelmän osalta yhteyspiste toimisi keskusrikospoliisissa, joka nimettäisiin myös Eurodac-asetuksessa tarkoitetuksi tarkastavaksi viranomaiseksi.

Lainvalvontatarkoituksessa tapahtuva tiedonsaanti kytkettäisiin sekä viisumitietojärjestelmän että Eurodac-järjestelmän osalta kansalliseen rikoslakiin sekä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettuun lakiin. Ehdotetut muutokset eivät johdu uusista SIS-asetuksista, vaan niiden tavoitteena on selventää ja yhdenmukaistaa kansainvälistä tiedonvaihtoa koskevaa sääntelyä. Sisällöllisesti ehdotettu tiedonsaantia koskeva sääntely ei muuttaisi nykytilaa merkittävästi, koska samat viranomaiset on jo nyt nimetty lainkohdassa tarkoitettuihin rooleihin.

Muut ehdotetut muutokset

Edellä kuvattujen muutosten lisäksi poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin henkilötietolakien määritelmäsäännökset olisi päivitettävä vastaamaan uusia SIS-asetuksia ja muita kansainvälistä tiedonvaihtoa koskevia säännöksiä. Myös poliisin henkilötietolain säännökset rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta ja rajoittamisesta sekä virheellisen tiedon säilyttämisestä olisi päivitettävä uusien SIS-asetusten mukaiseksi.

Esityksen antamisen jälkeen ilmenneet muutostarpeet

Viittaukset rikoslain 34 a lukuun

Esitystä annettaessa eduskunnan käsiteltävänä oli hallituksen esitys eduskunnalle terrorismin rahoittamista koskevien säännösten muuttamiseksi (HE 135/2020 vp). Mainitun esityksen pohjalta hyväksytyt rikoslain 34 a lukuun tehdyt muutokset olisi sisäministeriön näkemyksen mukaan huomioitava poliisin henkilötietolain 18 §:ssä, jossa viitataan rikoslain 34 a luvun säännöksiin.

Terrorismirikoksilla tarkoitetaan VIS-päätöksessä[2] ja Eurodac-asetuksessa[3] tekoja, jotka kansallisessa lainsäädännössä määritellään rikoksiksi ja ovat terrorismin torjumisesta 13 päivänä kesäkuuta 2002 tehdyn neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS 1–4 artiklassa mainittuja tai niitä vastaavia rikoksia. Kyseinen puitepäätös on kumottu terrorismin torjumisesta sekä neuvoston puitepäätöksen 2002/475/YOS korvaamisesta sekä neuvoston päätöksen 2005/671/YOS muuttamisesta annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/541 eli ns. terrorismidirektiivillä. Poliisin henkilötietolain 18 §:n viittausta rikoslain 34 a lukuun on esityksessä ehdotettu täsmennettäväksi

[2] Jäsenvaltioiden nimeämien viranomaisten ja Europolin pääsystä tekemään hakuja viisumitietojärjestelmästä (VIS) terrorismirikosten ja muiden vakavien rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi tehty neuvoston päätös 2008/633/YOS.

[3] Eurodac-järjestelmän perustamisesta sormenjälkien vertailua varten kolmannen maan kansalaisen tai kansalaisuudettoman henkilön johonkin jäsenvaltioon jättämän kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen käsittelystä vastuussa olevan jäsenvaltion määrittämisperusteiden ja -menettelyjen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 604/2013 tehokkaaksi soveltamiseksi sekä jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten ja Europolin esittämistä, Eurodac-tietoihin lainvalvontatarkoituksessa tehtäviä vertailuja koskevista pyynnöistä sekä vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen laaja-alaisten tietojärjestelmien operatiivisesta hallinnoinnista vastaavan eurooppalaisen viraston perustamisesta annetun asetuksen (EU) N:o 1077/2011 muuttamisesta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) N:o 603/2013.

kattamaan ainoastaan ne rikoslain 34 a luvun säännökset, jotka kuuluvat terrorismidirektiivin soveltamisalaan. Rikoslain 1 ja 34 a luvun muuttamisesta annetun lain (281/2021) tultua voimaan 15.4.2021 tässä esityksessä ehdotetut poliisin henkilötietolain 18 §:n 1 momentin 1 kohta ja 2 momentin 1 kohta tulisi muuttaa seuraavaan muotoon:

> *1) rikoslain 34 a luvun 1, 1 a, 2–4, 4 a–4 c, 5 ja 5 b–5 d §:ssä tarkoitetut terrorismirikokset;*

Lainvalvontakäytön keskusyhteyspisteiden nimeäminen

Ehdotetun 18 §:n 1 momentin mukaan keskusrikospoliisi, suojelupoliisi ja Tulli ovat VIS-päätöksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut keskusyhteyspisteet tietojen saamiseksi viisumitietojärjestelmästä terrorismirikosten ja vakavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi. Pykälän 2 momentin mukaan keskusrikospoliisi on Eurodac-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste sormenjälkitietojen vertailua Eurodac-tietoihin koskevien pyyntöjen esittämiseksi. Esityksen antamisen jälkeen on käynyt ilmi, että keskusyhteyspisteitä koskevia säännöksiä tulisi täsmentää seuraavasti:

> *18 §:n 1 momentti: Keskusrikospoliisi**ssa**, suojelupoliisi**ssa** ja Tulli**ssa on** VIS-päätöksen 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetut keskusyhteyspisteet tietojen saamiseksi viisumitietojärjestelmästä seuraavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi:*
>
> *18 §:n 2 momentti: Keskusrikospoliisi**ssa** on Eurodac-asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu kansallinen yhteyspiste sormenjälkitietojen vertailua Eurodac-tietoihin koskevien pyyntöjen esittämiseksi seuraavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi:*

Muutos olisi tarpeen siitä syystä, että keskusrikospoliisi, suojelupoliisi ja Tulli kokonaisuudessaan eivät toimi yhteyspisteinä, vaan yhteyspisteet sijoittuvat osaksi näiden viranomaisten organisaatiota.

Poliisin henkilötietolain soveltamisala

Poliisin henkilötietolain soveltamisala on lain voimassa olevassa 1 §:ssä rajattu koskemaan ainoastaan poliisilain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettujen poliisille kuuluvien tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyä. Soveltamisalaa olisi tarpeen muuttaa, koska ehdotetussa 18 §:ssä säädettäisiin keskitetysti kaikkien viranomaisten lainvalvontatarkoituksessa tapahtuvasta tiedonsaannista. Tiedonsaantia koskevia säännöksiä sovellettaisiin siten poliisille kuuluvien tehtävien lisäksi myös muiden lainvalvontaviranomaisten tehtävien suorittamiseksi tarpeellisten henkilötietojen käsittelyyn. Sisäministeriön näkemyksen mukaan poliisin henkilötietolain 1 §:ään tulisi tästä syystä lisätä uusi 3 momentti:

> *Lisäksi tässä laissa säädetään tietojen saannista eräistä eurooppalaisista tietojärjestelmistä terrorismirikosten ja vakavien rikosten estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi.*

Voimaantulo

Komissio antaa SIS-asetusten mukaan viimeistään 28.12.2021 päätöksen, jossa vahvistetaan uusien asetusten mukaisen SIS-järjestelmän toiminnan aloituspäivämäärä. Komissio tekee päätöksen aloituspäivämäärästä tarkistettuaan, että seuraavat edellytykset täyttyvät: (1) asetusten soveltamisen edellyttämät täytäntöönpanosäädökset on annettu; (2) kansalliset viranomaiset ovat toteuttaneet tarvittavat tekniset ja oikeudelliset järjestelyt, jotta SIS-tietojen käsittely ja lisätietojen vaihto ovat mahdollisia ja (3) eu-LISA on saattanut onnistuneesti päätökseen kaikki testaustoimensa.

Esityksen mukaan lakimuutosten voimaantulosta säädettäisiin erikseen valtioneuvoston asetuksella. Muutokset tulisivat voimaan samaan aikaan kun uusien asetusten mukainen SIS-järjestelmän toiminta aloitetaan komission päätöksellä.